Eesti Pank
EUROSÜSTEEM

POLIITIKA MÕJUST MAJANDUSELE

Õpetajatele
Peeter Luikmel
Oktoober 2025

Heritage Foundation'i senised soovitused Ühendriikide presidentidele

Periood	Peamised teemad	Valitsemisstiil
1981 – Reagan	Pakkumispoolne majanduspoliitika, dereguleerimine, külma sõja strateegia, pereväärtused.	Traditsiooniline koostöö Kongressiga; föderalismi austamine.
1990ndad – Clinton/Bush Sr.	Väiksem riik, moraalne taastumine, rahvusvahelise koostöö skeptilisus.	Piiratud reformid, institutsioonide säilitamine.
2001 – Bush Jr.	Usupõhised algatused, maksukärped, haridusreform (No Child Left Behind).	Administratiivne pragmaatika, mitte süsteemne ümberkujundus.
2015 – Obama-järgne periood	Tea Party liikumine, fiskaalne karmus, Obamacare'i vastasus.	Toetus seadusandlikele muutustele, mitte institutsioonilisele reformile.
2020 – Trumpi „Mandate IV"	„America First", suveräänsus, immigratsiooni kontroll, dereguleerimine.	Täitevvõimu määrused (EO), katse „Schedule F" kaudu ametnikkonda politiseerida.
2023–2025 – Project 2025	Riigi ümberkujundus, ametnike lojaalsuse hindamine, kristlik-rahvuslik ühiskonnamudel, kliimapoliitika tühistamine.	Täpne tegevuskava ja koolitusstruktuur, „Day One" elluviimine.

Eesti Pank
EUROSÜSTEEM

Ebakindlus kaubanduspoliitikas on vähenenud

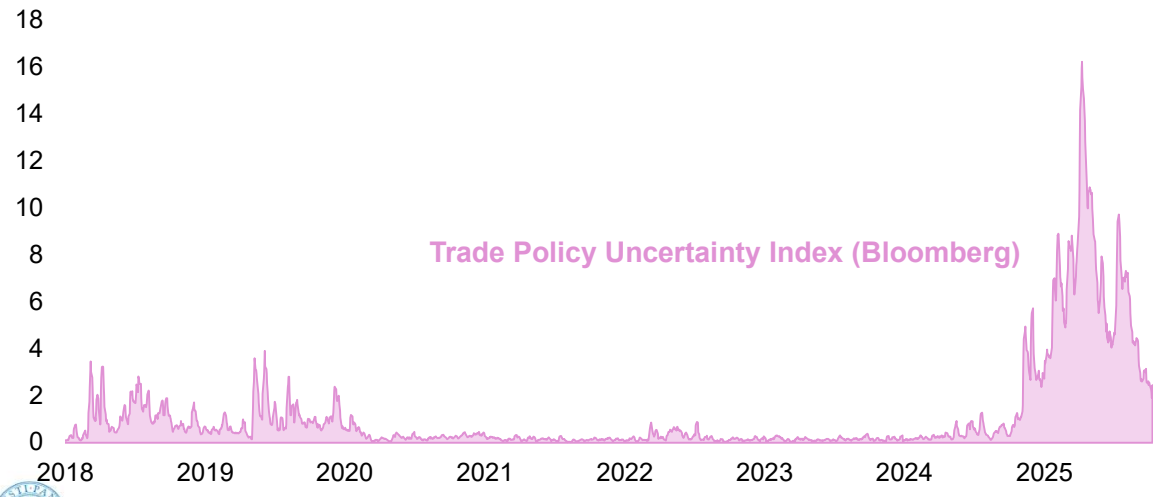

Eesti Pank

Allikas: Bloomberg

Vahekokkuvõte Ühendriikide kaubandussõjast

- Ühendriikide tollišokk on laiaulatuslikum kui Trump 1.0 ajal, Ühendriikide efektiivne imporditollimäär on kerkinud ca 19%-ni. Kaubanduspartnerite vastumeetmed on seni jäänud pigem tagasihoidlikuks.
- Peamine tollimaksude koormus langes Ühendriikide tarbijatele ja ettevõtetele.
- Dollari nõrgenemine mõnevõrra suurendas Ühendriikide ekspordi konkurentsivõimet, kuid nõrgem dollar võib pikemas perspektiivis tuua kaasa pigem kõrgema hinnatõusu ja eelarve puudujäägi suurenemise.
- Hiina suunab oma eksporti teisetele turgudele (Kagu-Aasiasse ja Euroopasse).

Figure 1.1. US Effective Tariff Rates by Country
(Percent)

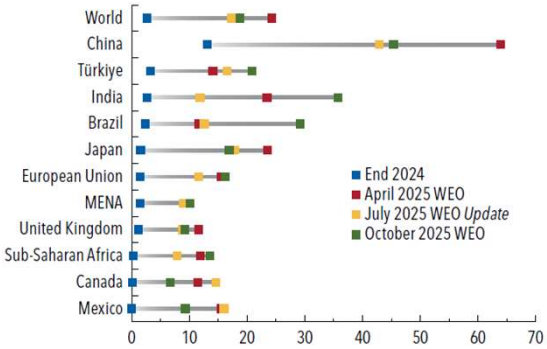

Sources: US International Trade Commission; WTO-IMF Tariff Tracker; and IMF staff calculations.

Note: The effective tariff rate is a weighted average of announced statutory rates. MENA = Middle East and North Africa; WEO = *World Economic Outlook*; WTO = World Trade Organization.

Eesti Pank

Kaubanduse üleilmastumise trend murdub

Ekspordi osatähtsus kogutoodangus, %

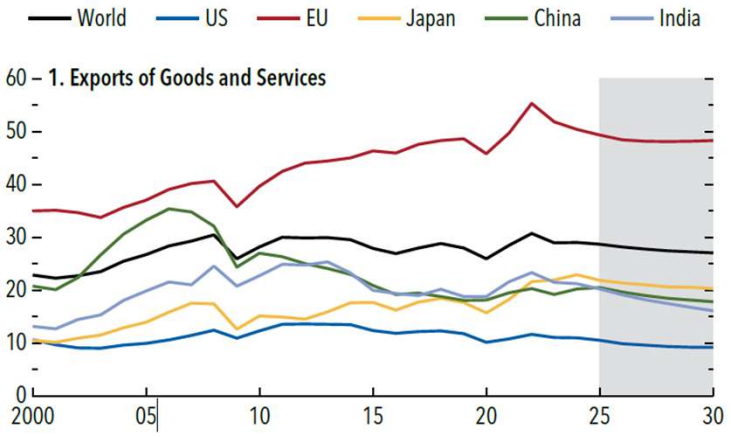

Eesti Pank

Euro dollari suhtes mõnevõrra odavnenud

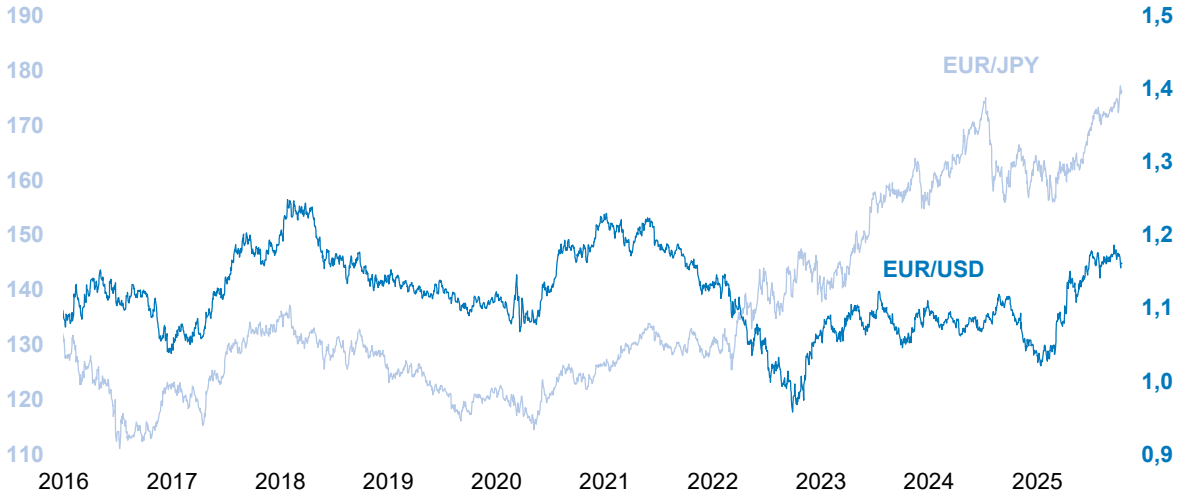

Eesti Pank

Allikas: Bloomberg

6

Trump 2.0 võimalik mõju üleilmsele majandusele

⇒ **Kaubanduspoliitika** – tarneahelate killustumine, protektsionism toob kaasa aeglasema üleilmse majanduskasvu (ja kõrgema inflatsiooni).

⇒ **Kliima- ja energiapoliitika** – suurem fossiilsete kütuste kasutamine (aastaks 2030 emiteeritakse hinnanguliselt täiendavalt 2,7 miljardit tonni süsinikdioksiidi), taastuvenergiasektori arengu pidurdumine.

⇒ **Senisel kujul multilateralisimi „lõpp“** – Ühendriikide osalus r/v organisatsioonides (IMF, Maailmapank jms) defineeritakse ümber. Hiina (ja Euroopa Liidu) üleilmne roll võib suureneda.

⇒ **Dereguleerimine** – regulatiivse keskkonna ebastabiilsus toob investoritele kaasa täiendavaid riske (aga ka teenimisvõimalusi) – pikemas perspektiivis nihkuvad äärmuslikud riskid kapitaliomanikelt maksumaksjate kanda.

⇒ **Üleilmne konkurentsikeskkond muutub** - Ühendriikide ettevõtete eeliskohtlemine võib kaasa tuua r/v konkurentsi vähenemise.

Eesti Pank
EUROSÜSTEEM

Vaatamata üleilmselt pöörasele keskkonnale jätkub üleilmne majanduskasv rahulikus rütmis

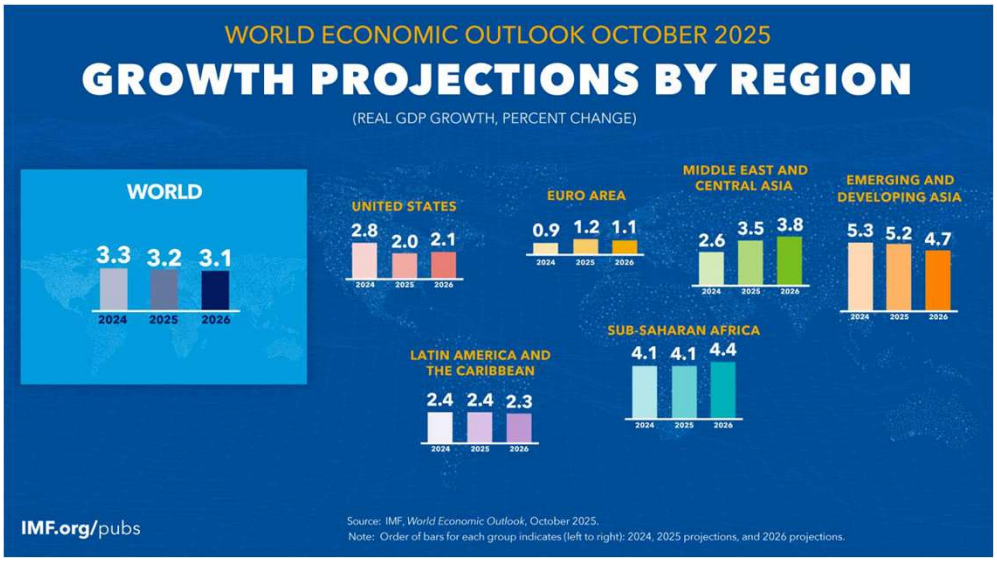

Eesti Pank
EUROSÜSTEEM

Kriitilistest toormetest toodetakse suurem osa Hiinas

Hiina osatähtsus mineraalse toorme tootmises (% kogu rafineerimismahust)

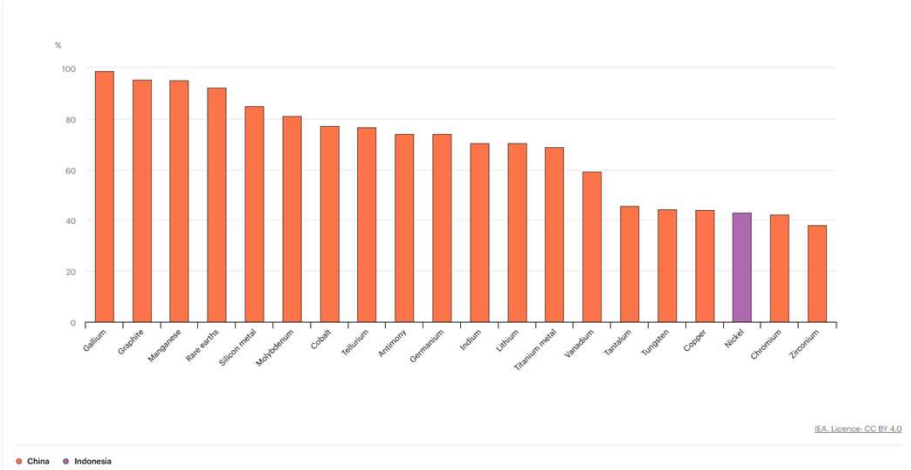

Eesti Pank
EUROSÜSTEEM

Suve lõpus Prantsusmaa ja Kreeka riigivõla intressimäärad ühtlustusid

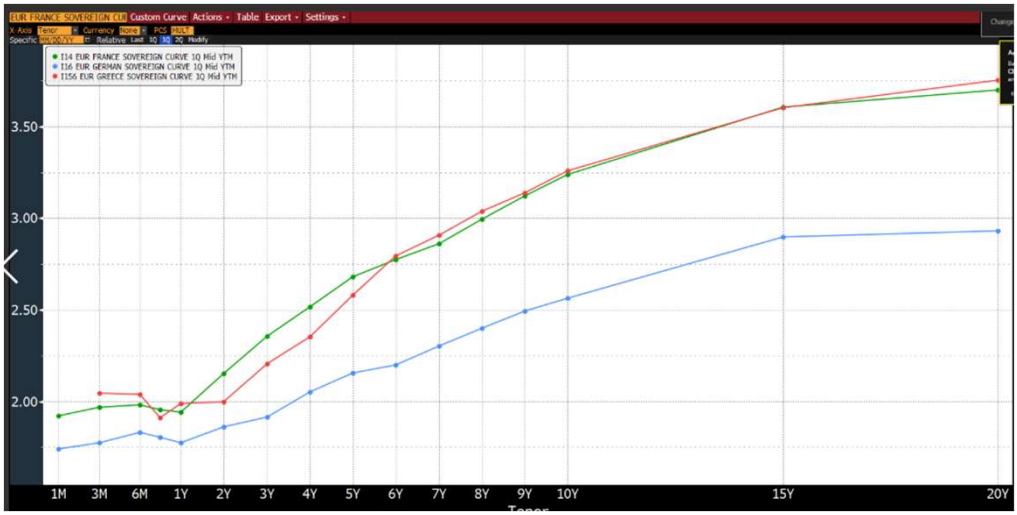

Eesti Pank
EUROSÜSTEEM

Märkus: tulukõver (*yield curve*) kajastab (riigi-)võlakirjade intressimäärasid erinevate tähtaegade lõikes

Riigivõlakirjade intressimäärad on veidi alanenud

10a riigivõlakirjade intressimäärad, %

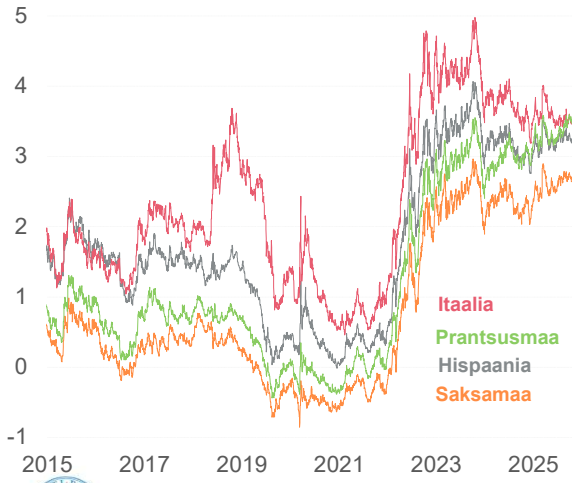

Eesti Pank

Allikas: Bloomberg

Aktsiaturud on üldiselt kasvu jätkanud

Aktsiaturuindeks (100 = 01.01.2016)

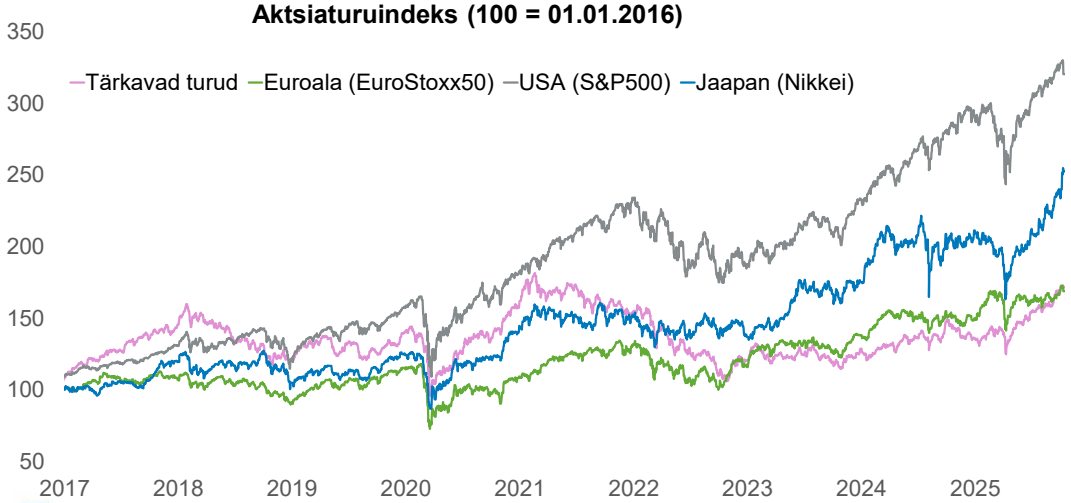

Eesti Pank

Allikas: Bloomberg

Kulla hind jätkab rekordite purustamist

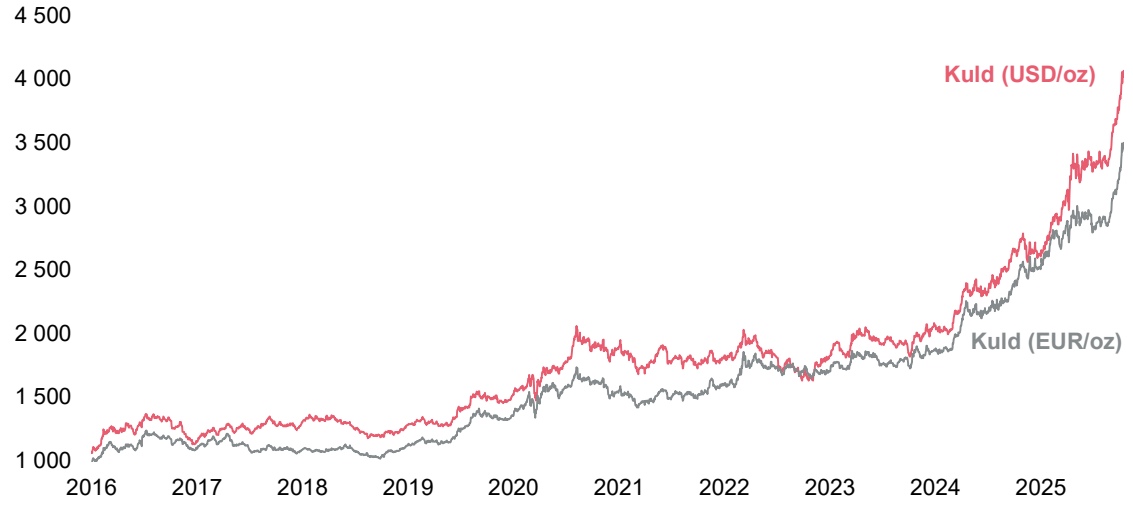

Eesti Pank

Allikas: Bloomberg

13

Aktsiaturgude volatiilsus on mõnevõrra kasvanud

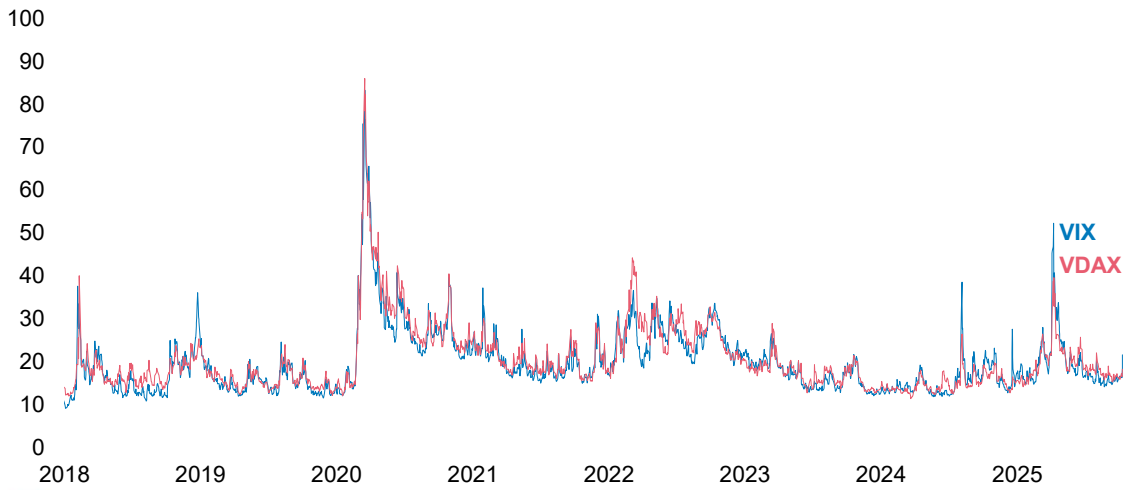

Eesti Pank

Allikas: Bloomberg

6-kuu euribor on pisut tõusnud

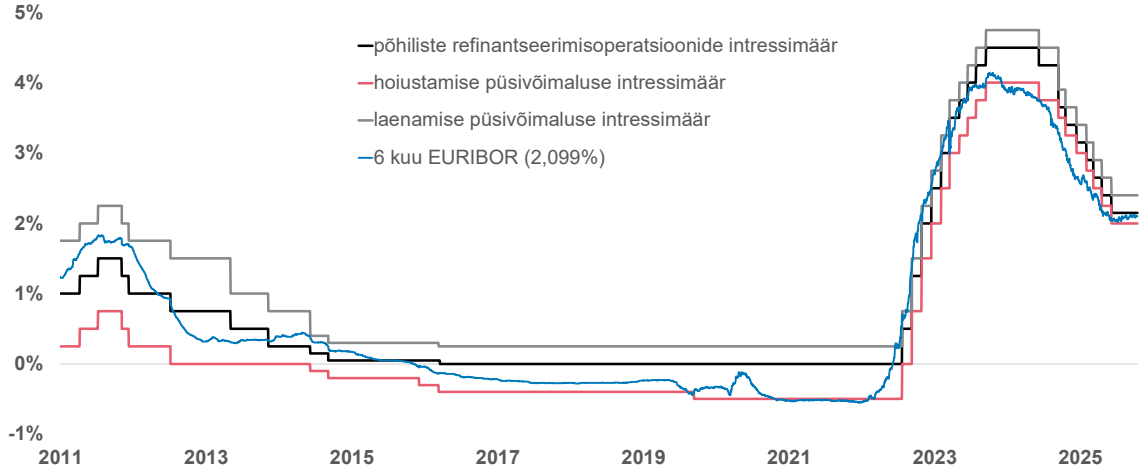

Eesti Pank

Allikas: Euroopa Keskpank, Bloomberg

15

Euroalal sellel aastal baasintressimäärade liigutamist ei oodata

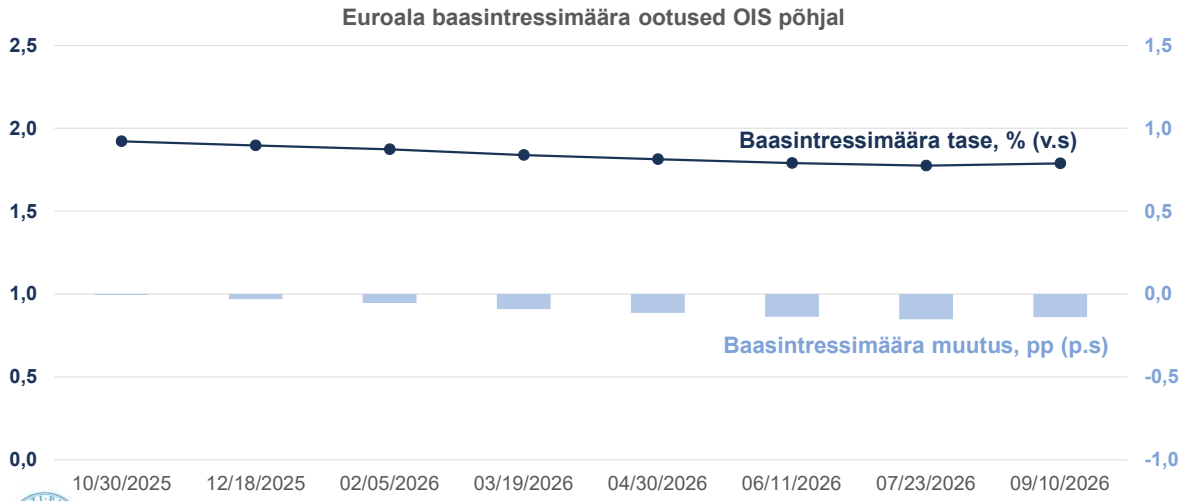

Eesti Pank

Allikas: Bloomberg

16

USAs ootavad turud selleks aastaks veel kahte kärbet (oktoobris ja detsembris)

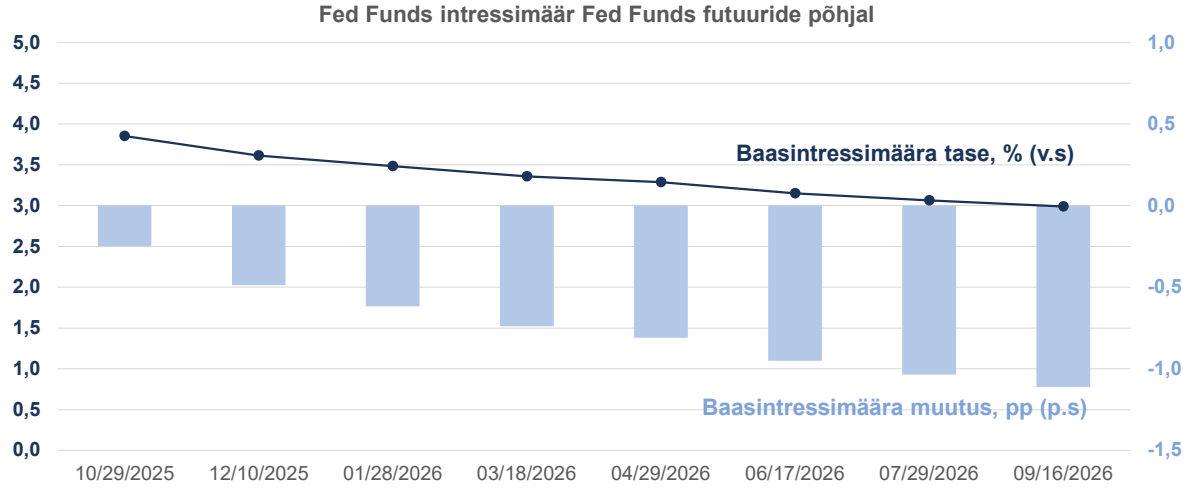

Eesti Pank

Allikas: Bloomberg

17

Nafta hind on alanenud

Eesti Pank

Allikas: Bloomberg

18

Üleilmne naftatootmine kasvab järgmistes kvartalites üsna kiiresti

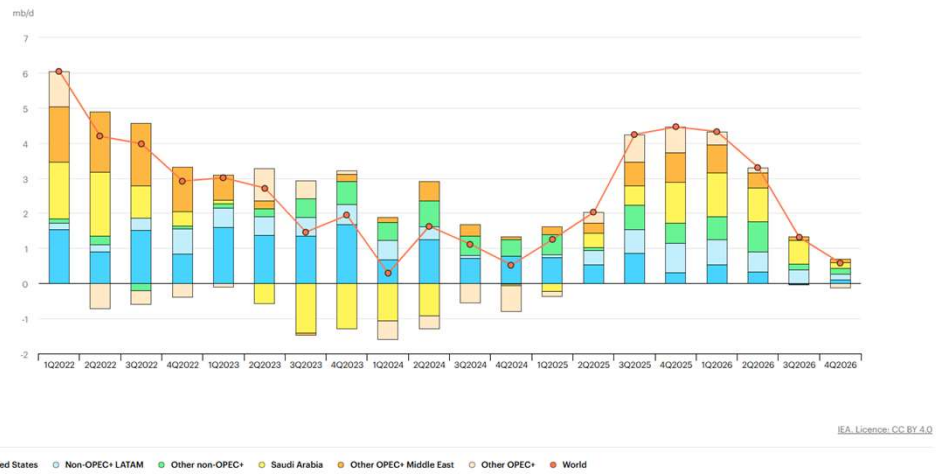

Eesti Pank
EUROSÜSTEEM

Turupõhised inflatsioonioootused on olnud võrdlemisi stabiilsed

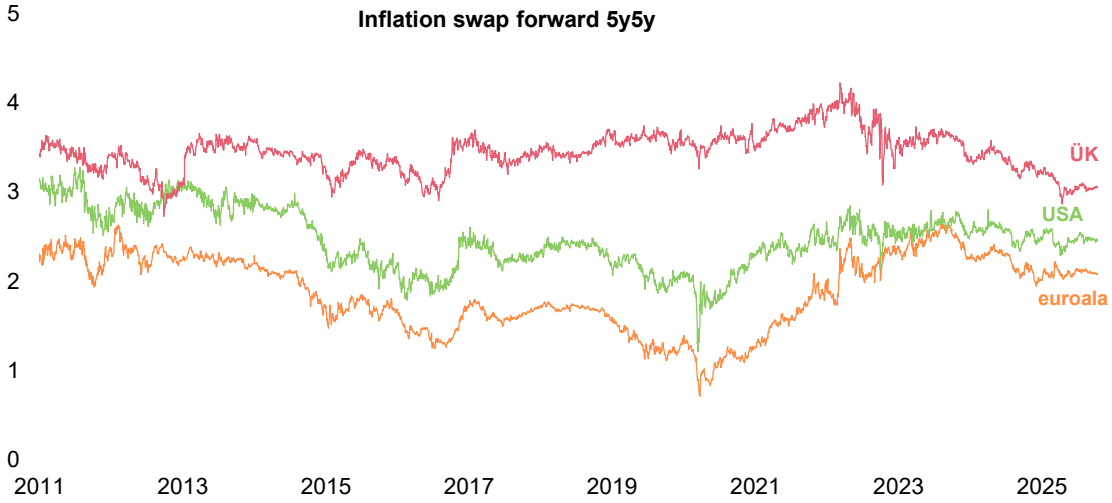

Eesti Pank
EUROSÜSTEEM

Allikas: Bloomberg

20

RAHAPOLIITIKA ON MÄRKIMISVÄÄRSELT LEEVENENUD

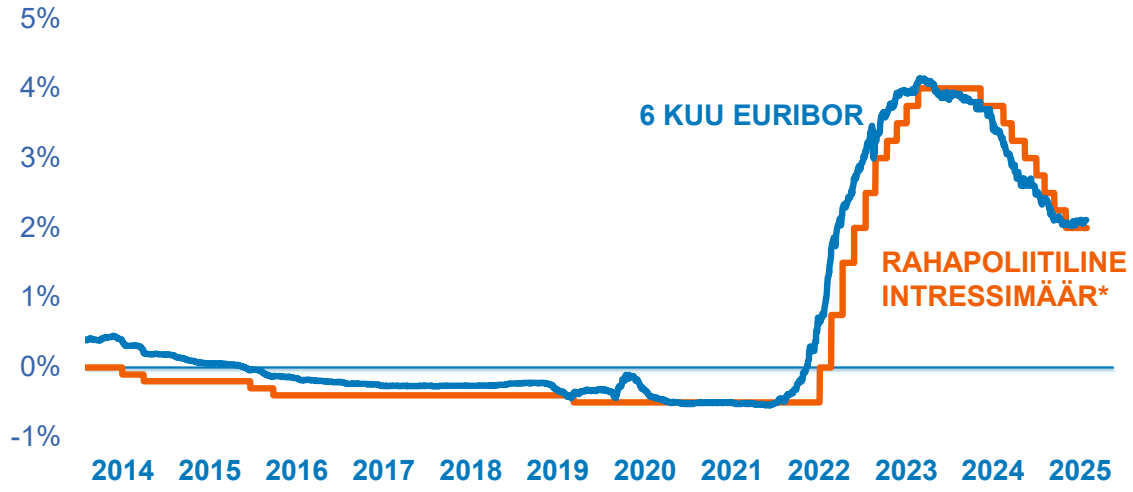

Eesti Pank

Allikad: Euroopa Keskpank, Bloomberg. * Euroopa Keskpanga hoiustamise püsivõimaluse intressimäär.

VIIMASE PROGNOOSI JÄRGI PÜSIB EUROALA HINNAKASV EESMÄRGI LÄHEDAL

EUROALA MAJANDUSKASV

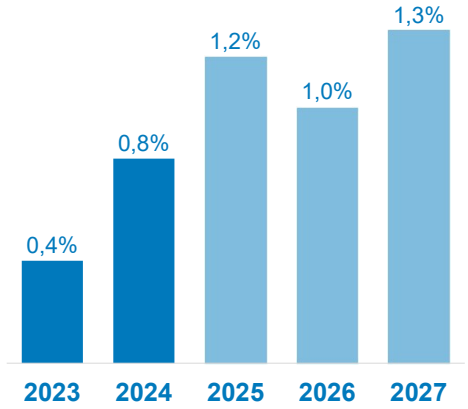

EUROALA HINNAKASV

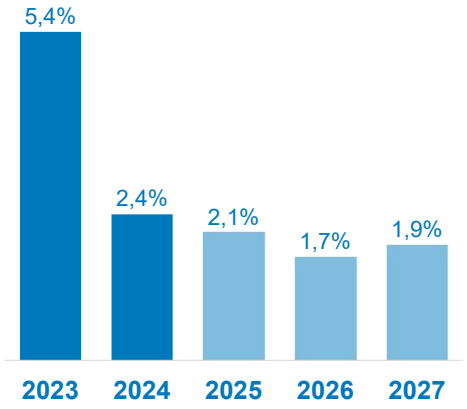

Eesti Pank

Allikad: Eurostat, Euroopa Keskpank.

EESTI MAJANDUSE PROGNOOS 2026. AASTAKS:

MAJANDUSKASV HOOGUSTUB

Eesti Pank
EUROSÜSTEEM

MAJANDUSKASV ON SÜNTEETILINE INDIKAATOR

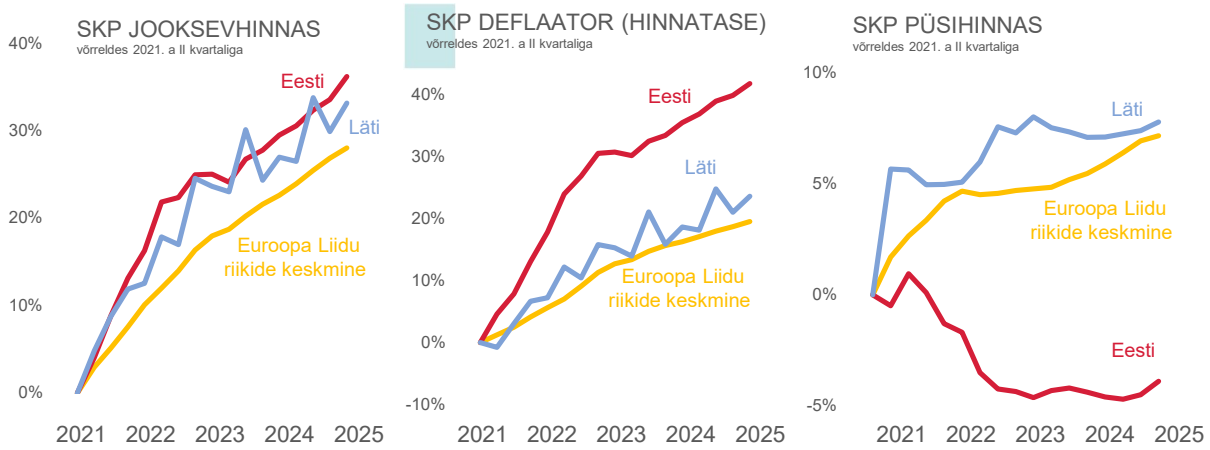

Eesti Pank
EUROSÜSTEEM

Allikad: Eurostat, Eesti Pank.

24

MAJANDUSKASV HOOGUSTUB

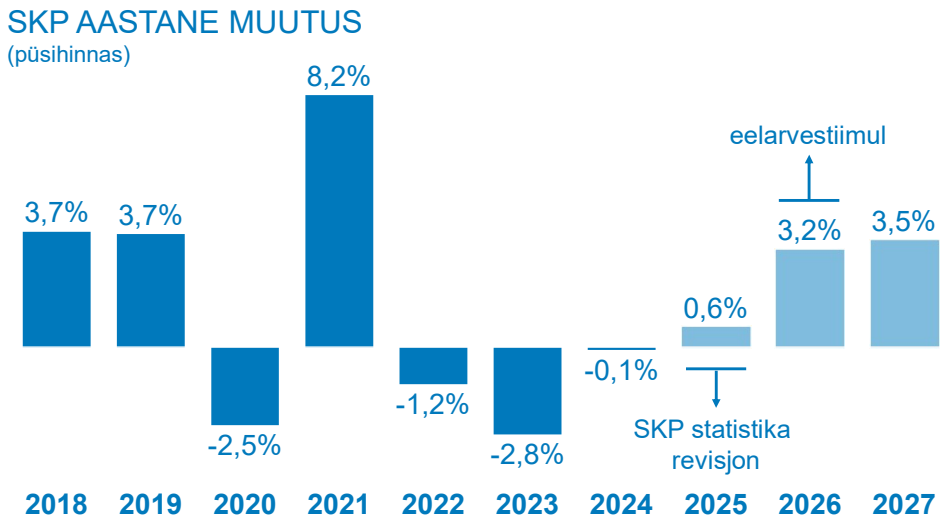

Eesti Pank

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank.

25

EESTI MAJANDUS ON NÜÜDSEKS TÄRGANUD

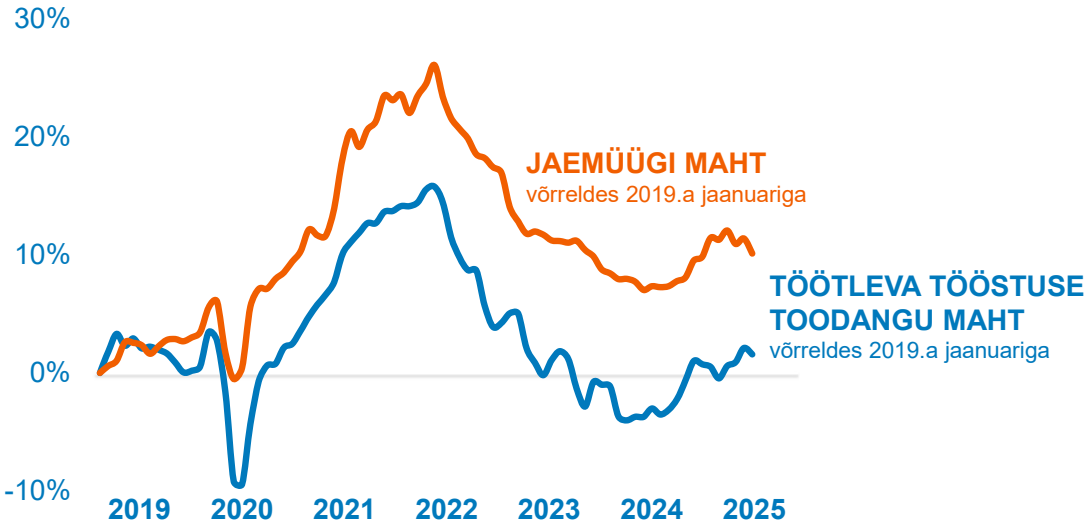

Eesti Pank

Allikad: statistikaamet, Eesti Pank. Hooajaliselt tasandatud, kolme kuu libisevad keskmised.

EELARVEPOLIITIKA KIIRENDAB MAJANDUSKASVU

MAKSUKÜÜRU KAOTAMINE

JULGEOLEKUMAKSU MUUTMINE

KAITSEKULUDE TÕUS

MUUDE KULUDE KASV

1,1 miljardit eurot

2,5% ehk SKPst

Eesti Pank
EUROSÜSTEEM

INIMESTE OSTUVÕIME PARANEB TUNTAVALT

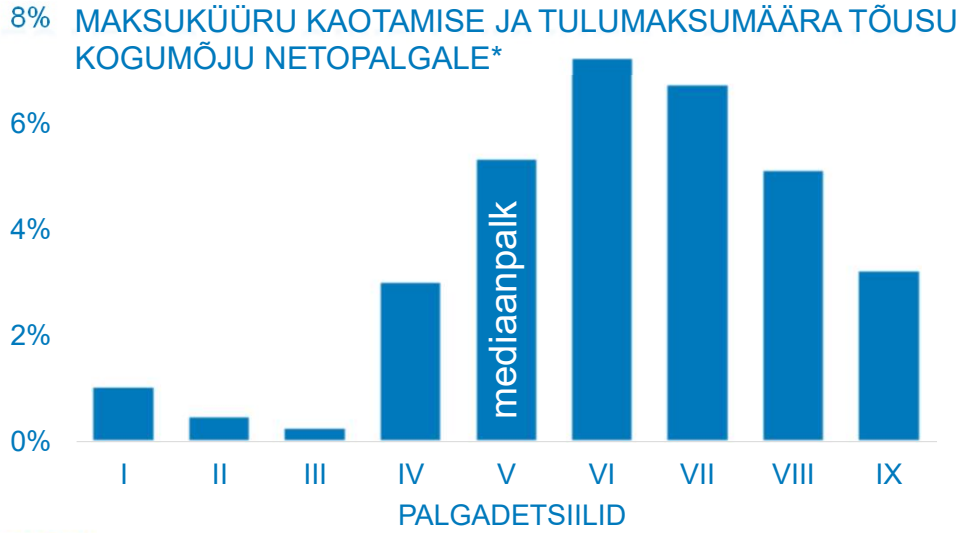

Eesti Pank
EUROSÜSTEEM

Allikas: Eesti Pank. *Joonisel on üksnes maksumuudatuse mõju, millele lisanduvad palgakokkulepetest tulenevad tõusud.

2026

Hinnakasv aeglustub

Inimeste ostujõud kosub

Ekspordivõimalused paranevad

Jõude tootmisvõimsus ootab

Majandus elavneb

Plahvatuslikku kasvu ei tule

Uus kasv nõuab rohkem pingutust

Mitmed ebakindluse allikad püsivad

Tootmiskulud on võrdlemisi kõrged

Riigi võlakoormus suureneb

Eesti Pank
EUROSÜSTEEM